

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та хорового мистецтва

Затверджено

На засіданні кафедри музикознавства та хорового мистецтва

Львівського національного університету імені Івана Франка

(протокол № 18 від 25.06. 2020 р.)

Завідувач кафедри

Медведик Ю. Є.

Силабус з навчальної дисципліни «Гармонія»,
що викладається в межах ОПП Середня освіта (музичне мистецтво
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
з спеціальності 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

Львів 2020 р.

**Силабус курсу «Гармонія»
на 2020–2021 навчальний рік**

Назва курсу	Гармонія
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Валова, 18.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	кафедра музикознавства та хорового мистецтва
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта 014 Середня освіта Музичне мистецтво
Викладачі курсу	Кушніренко Ольга Андріївна, старший викладач кафедри музикознавства та хорового мистецтва Младенова Тетяна Валеріївна, асистент кафедри музикознавства та хорового мистецтва
Контактна інформація викладачів	olha.kushnirenko@lnu.edu.ua Helga.Kushnirenko@gmail.com tetiana.mladenova@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	щовівторка, 14.30-15.00 год. (вул. Валова, 18) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладачів
Сторінка курсу	https://kultart.lnu.edu.ua/course/harmoniya-muzychne-mystetstvo
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам освітнього процесу базові знання та навички, які потрібні для подальшого вивчення предметів музично-теоретичного циклу: аналізу музичних творів, поліфонії, сольфеджіо. Виконання письмових робіт виховує практичні навички оформлення нотного тексту при запису диктантів, цифрових послідовностей на уроках сольфеджіо. Особлива увага приділяється самостійній роботі, так як від цього залежить і майстерність майбутнього фахівця. Практичний зміст предмету “Гармонія”, вивчення якого базується на міжпредметних зв’язках з іншими теоретичними дисциплінами (“Основи теорії музики”, “Сольфеджіо”, “Аналіз музичних форм”), повинен забезпечити формування та розвиток осмисленого ставлення до виконання музичного розвитку виражальної та формотворчої ролі гармонії.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Гармонія” є нормативною дисципліною зі спеціальності 014 Середня освіта спеціалізації Музичне мистецтво, яка викладається в 5 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вивчення дисципліни “Гармонія” в вищих навчальних закладах є складовою частиною професійної підготовки студентів. Один з провідних предметів циклу музично-теоретичних дисциплін направлений на вивчення одного з основних компонентів музичної мови. Вивчення даного предмета дає можливість студентам оволодіти основами гармонії та через практичне застосування різноманітних гармонічних прийомів на прикладах творів класичної музики, проникнути в глибину задуму музичної композиції. Завдання дисципліни полягає у формуванні професійної

	компетентності через опанування знаннями про акорди, їхнє поєднання, стилістичні особливості гармонічних послідовностей, теоретичні основи закономірностей музики; вміння практично використовувати теоретичні знання у виконавській практиці (сольній, ансамблевій та оркестровій); аналізувати нотний текст не тільки з точки зору його гармонічних особливостей, але і ширше, з урахуванням комплексу всіх музично-виразових засобів та визначення характеру твору.
Мета та цілі курсу	Мета навчальної дисципліни “Гармонія” – розвиток гармонічного слуху, виявлення інтересу до творчості, формування композиторських здібностей.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: Абызова Е. Гармония. – М., 1994. Алексеев Б. Задачи по гармонии. – М, 1976. Берков В. Гармония. – М., 1970. Берков В., Степанов А. Задачи по гармонии. – М., 1973, Дубовский И., Евсеев С., Соколов С., Способин И. Учебник гармонии. – М., 1985. Зелинский В. Курс гармонии в задачах. – М., 1971. Лемішко М. Гармонія : навч. посіб. – Вінниця, 2010. Мазель Л. Проблемы классической гармонии. – М., 1972. Мутли А. Сборник задач по гармонии. – М., 1986, Мясоедов А. Задачи по гармонии. – М., 1979. Мясоедова И., Мясоедов А. Пособие по игре упражнений в курсе гармонии. – М., 1986. Пасічник В. Гармонія. Методичний посібник. – Львів: Растр-7, 2015. – 56 с. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Методичні рекомендації з курсу “Гармонія” для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівня акредитації. – Львів: Растр-7, 2015. – 48 с. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Гармонія : навч. посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 140 с.; ноти. Привано Н. Хрестоматия по гармоническому анализу. Ч. 1-4. – Л.-М., 1972, 1973. Скребкова О., Скребков С. Хрестоматия по гармоническому анализу. – М., 1978. Соловьева Н. Упражнения на фортепиано в курсе гармонии. – М., 1989. Холопов Ю. Гармония. Теоретический курс. – М., 1988. Додаткова література: Бершадская Т. Лекции по гармонии. – Л., 1985. Гуляницкая Н. Введение в современную гармонию. – М., 1984. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. – М., 1976. Тюлин Ю. Краткий теоретический курс гармонии. – М., 1978. Тюлин Ю., Привано Н, Учебник гармонии. – М., 1986.
Тривалість курсу	90 год
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати	Після завершення цього курсу студент буде:

навчання	Знати: – про акорди та їхню структуру; – про основні та побічні функції та їхнє місце і значення у музичному періоді; – основні правила відхилення та модуляції; – теоретичні основи закономірностей музики. Вміти: – практично використовувати теоретичні знання у виконавській практиці (сольний, ансамблевій та оркестровій); – аналізувати нотний текст не тільки з точки зору його гармонічних особливостей, але і ширше, з урахуванням комплексу всіх музично-виразових засобів та визначення характеру твору; – грати різні вправи (музичні періоди, секвенції) на фортепіано; – підбирати акомпанемент (різні типи фактури) до мелодії.
Ключові слова	Музичний період, акорд, основні та побічні функції, акорди, що будуються на II, III, VI та VII ступені, гармонічні звороти, подвійна домінанта (тризвук, септакорд) відхилення, модуляція.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру Письмовий
Пререквізити	Знання з предметів: теорія музики
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, гра на фортепіано
Необхідне обладнання	Нотні зошити, фортепіано, посібники.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною рейтинговою шкалою. Завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів з виділенням з них 10 балів на оцінювання індивідуальної роботи студентів. Завдання, що виносяться на іспит оцінюються від 0 до 50 балів. Результати оцінювання переводяться до шкали балів ECTS і проставляються у балах за 100-бальною рейтинговою шкалою, за національною чотирибальною шкалою і у балах ECTS.
Питання до контрольного заміру знань.	1) Що таке акорд? Що таке тризвук? Яка різниця між ними? Які назви звуків в акордах? 2) Яке буває мелодичне положення тризвука? 3) Яка можлива відстань між басом і тенором? 4) Яка відстань між трьома верхніми голосами при вузькому розташуванні? 5) Які назви акордових зворотів? 6) Які є з'єднання головних тризвуків? 7) Як з'єднуються акорди секундового співвідношення? Як рухається бас? Яке розташування акордів? 8) Що таке переміщення акорду? 9) Який вид періоду використовується у класичній гармонії?

	10) Які види каденцій зустрічаються у періоді? 11) Де використовується К6/4? 12) Які акорди можуть передувати К6/4? 13) Що таке перехрещення голосів? Які бувають його види? Вони дозволені чи ні? 14) На які інтервали заборонені ходи у класичній гармонії? 15) Де будуються D7(основний акорд) і його (3) обернення (лад, ступені)? Де використовуються? 16) Як розв'язуються D7(основний акорд) і його (3) обернення? 17) Які є види D7 як основного акорду? Де використовуються і як розв'язуються? 18) Що таке прохідний D4/3? Які є умови його використання? 19) Яке основне правило розв'язання «7»? 20) Які побічні акорди не використовуються у класичній гармонії? 21) Які акордові звороти повної функційної системи застосовуються? Навести приклади. 22) Які прохідні акорди можна застосовувати з П5/3 або П6/3? Коли можна застосувати П6/4? 23) Які є види П7 і його обернень? Де знаходяться? З яких ступенів складаються? 24) Які є види VII і його обернень? Де будуються? З яких ступенів складаються? 25) Які способи розв'язання 9-акорду? 26) Які особливості гармонізації натурального мінору? 27) Що таке фрігійський зворот? 28) Які способи гармонізації сопрано з фрігійським зворотом? 29) Які способи гармонізації басу з фрігійським зворотом? 30) Що таке секвенція? Які є види секвенцій (класифікація)? Яке місцезнаходження секвенції? 31) Що таке тональності I ступеня споріднення? 32) Які тональності I ступеня споріднення є для мажору?, для мінору? 33) Що таке акорди DD?, акорди SS? 34) Акорди DD в каденціях. Альтеровані DD в середині та поза каденцією. Підготовка, розв'язання. 35) Акорди DD у середині побудови. Підготовка, розв'язання. 36) Типи тональних співвідношень. Ступені споріднення тональностей. 37) Модуляційне відхилення у тональності I ступеня споріднення. Голосоведення. 38) Секвенція та її види. Використання у музичних побудовах. 39) Модуляція у тональності II ступеня споріднення. 40) Модуляція на 3-5, 6 ключових знаків або у віддалені тональності. 41) Неакордові звуки, їх види і використання. 42) Органний пункт («педаль»), а також поняття «витриманий звук», «ostinato». 43) Альтерація акордів D і S групи. 44) Енгармонізм. Енгармонічна модуляція через D7 (D2). 45) Енгармонічна модуляція через DVII7зм.w
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Лекційний курс

Шифр змістово го модуля	Назва змістового модуля
ЗМ I	Змістовий модуль I. Діатонічна система. Великі та малі тризвуки. Чотириголосний склад.
	Тема 1. Гармонія. Акорд. Тризвуки і сектакорди головних ступенів.
	Тема 2. Голосоведіння. Гармонічні обороти. З'єднання тризвуків і сектакордів головних ступенів.
	Тема 3. Квартсектакорди головних ступенів.
	Тема 4. Переміщення акордів. Розв'язання гармонічних задач на заданий бас.
	Тема 5. Домінантсептакорд та його обернення.
	Тема 6. Повна функціональна система мажору і гармонічного мінору. Сектакорд і тризвук II ступеня.
	Тема 7. Тризвук і сектакорд VI ступеня (TSVI).
	Тема 8. Тризвук та сектакорд III ступеня.
	Тема 9. Ввідні септакорди: SII ₇ , DVII ₇ Тема 10. Домінантовий нонакорд(D ₉)
ЗМ II	Змістовий модуль II. Подвійна домінанта. Альтерація в акордах DD. Модуляція
	Тема 11. Неакордові звуки. Прохідні та допоміжні неакордові звуки. Затримання. Переднімання.
	Тема 12. Подвійна домінанта.
	Тема 13. Альтерація акордів подвійної домінанти.
	Тема 14. Альтерація акордів домінантової групи. Альтерація акордів субдомінантової групи.
	Тема 15. Тональні взаємовідношення.
	Тема 16. Відхилення.
	Тема 17. Модуляції у тональності I ступеня споріднення.
	Тема 18. Модуляція у тональності II та III ступеня споріднення.
	Тема 19. Мажоро-мінорні та міноро-мажорні системи. Тема 20. Енгармонізм зм. VII ₇ . Енгармонічні модуляції.

Практичні заняття:

Шифр р зміст ового моду ля	Назва змістового модуля
ЗМ I	Змістовий модуль I. Діатонічна система. Чотириголосний склад.
	Тема 1-2. Гармонічні обороти. З'єднання тризвуків і сектакордів головних ступенів. Гармонізація мелодій тризвуками і сектакордами головних ступенів.
	Тема 3. Квартсектакорди головних ступенів.
	Тема 4. Переміщення акордів. Розв'язання гармонічних задач на заданий бас.
	Тема 5. Каденції. Період. Речення. D ₇ та його обернення.

	Тема 6. Функціональна система мажору і гармонічного мінору. Секстакорд і тризвук II ступеня.
	Тема 7. Тризвук і секстакорд VI, III ступенів
	Тема 8-9. II_7 , $DVII_7$.
ЗМ-II	Змістовий модуль II. Подвійна домінанта. Альтерація в акордах DD. Модуляція.
	Тема 12. Подвійна домінанта. Альтерація акордів подвійної домінанти.
	Тема 13-14. Альтерація акордів D і S групи.
	Тема 16-17. Відхилення. Модуляції у тональності I ступеня споріднення.
	Тема 18. Модуляція у тональності II та III ступеня споріднення.
	Тема 19-20. Мажоро-мінорні та міноро-мажорні системи. Енгармонізм зменшеного септакорду (зм. VII_7). Енгармонічні модуляції.

Самостійна робота студента:

Шифр змістового модуля	Назва змістового модуля
ЗМ I	Змістовий модуль I. Діатонічна система. Чотириголосний склад.
	Тема 1. Гармонія. Акорд. Традиції курсу гармонії. Тризвуки і секстакорди головних ступенів.
	Тема 2. Гармонічні обороти. З'єднання тризвуків і секстакордів головних ступенів.
	Тема 3. Квартсекстакорди головних ступенів.
	Тема 4. Розв'язання гармонічних задач на заданий бас.
	Тема 5. Домінантсептакорд та його обернення.
	Тема 6. Функціональна система мажору і гармонічного мінору. Секстакорд і тризвук II ступеня.
	Тема 7. Тризвук і секстакорд VI і III ступенів
	Тема 8-9. Ввідні септакорди II_7
	Тема 10. Ввідні септакорди $DVII_7$
ЗМ II	Змістовий модуль II. Подвійна домінанта. Альтерація в акордах DD. Модуляція.
	Тема 12. Подвійна домінанта. Альтерація акордів DD.
	Тема 13–14. Альтерація акордів D і S групи.
	Тема 16–17. Відхилення. Модуляції у тональності I ступеня споріднення
	Тема 18. Модуляція у тональності II та III ступеня споріднення.
Тема 19–20. Енгармонізм зменшеного септакорду (зм. VII_7). Енгармонічні модуляції.	